

ΘΕΑΤΡΟ-ΚΡΙΤΙΚΗ

«Λυσιστράτη»

του Αριστοφάνη

από το Σατιρικό Θέατρο

Μετάφραση: Ιάκωβος Κυθρεώτης

Σκηνοθεσία: Πολύκαρπος Πολυκάρπου

Σκηνικά-κοστούμια: Κώστας Καυκαριδής

Μουσική: Σωτήρης Καραγιώργης

Χορογραφίες: Ζέλια και Σόφη Γεωργιάδου

Μάσκες: Μίκης Λοΐζου.

Παίζουν: Πόπη Αβραάμ, Γεωργία Θεοδωρακοπούλου, Έλενα Χριστοφή, Χάρης Πισίας, Βαλεντίνα Σοφοκλέους, Παντελής Άντωνας, Νεοκλής Νεοκλέους, Παντελής Κλείτου κ.ά.

Η «Λυσιστράτη» του Σατιρικού εμπίπτει στα πλαίσια της προερχόμενης από τον Κάρολο Κούν και ήδη παραδοσιακής αντίληψης για τη διαχρονική ελληνικότητα και λαϊκότητα της φύσης της αρχαίας Αττικής κωμωδίας. Συνέχεια αυτής της παράδοσης είναι ο μεταγλωττισμός αριστοφανικών κειμένων στην κυπριακή διάλεκτο. Οι προηγούμενες επιτυχημένες παραγωγές του ΘΟΚ και του Σατιρικού των μεταγλωττισμένων από τον Κώστα Μόντη και Ιάκωβο Κυθρεώτη κωμωδιών του Αριστοφάνη έπεισαν για τη δυνατότητα ομαλής μεταφοράς των κειμένων στη διάλεκτο χωρίς αισθητή στυλιστική μετατόπιση, χωρίς αλλοίωση του ύψους και της φύσης του χιούμορ του πρωτότυπου.

Αυτή η ευθύτητα της μεταφοράς στη διάλεκτο αφήνει το έργο ανερμηνεύτο, η ερμηνεία πρέπει να δοθεί με ισχυρή σκηνοθετική πρόταση. Εδώ δε συμβαίνει το ίδιο όπως στην παραγωγή του ΘΟΚ της «Σαμίας» όπου η απόδοση του κειμένου από το Γ. Βαρβέρη σε στυλιζαρισμένη καθαρεύουσα αποτελούσε ολοκλη-

ρωμένη πρόταση ερμηνείας που έδινε στο σκηνοθέτη Ε. Γαβριηλίδη την ευχέρεια της επιλογής και της σύνθεσης ταιριαστών στην ήδη υπάρχουσα φόρμουλα στοιχείων.

Η πρόταση του Πολύκαρπου Πολυκάρπου επικεντρώνεται στην αποδέσμευση του νοηματικού κέντρου του έργου από το κωμικό στοιχείο, στη «σοβαροποίηση» του ειρηνιστικού μηνύματος και του φορέα του στη σκηνή του κεντρικού ρόλου της Λυσιστράτης. Η έντονη προβολή του πολιτικού μηνύματος, η πολιτικοποίηση του χαρακτήρα της Λυσιστράτης, το ρητορικό ύφος του φιλελληνικού της λόγου οδηγούν το σκηνοθέτη και την ηθοποιό Πόπη Αβραάμ, έξω από τον κόσμο του Αριστοφάνη. Ο κόσμος του Αριστοφάνη είναι εξ ολοκλήρου κωμικός και η μη κωμική στυλιστική δε χωράει μέσα. Όπως στα κείμενα του για την έκφραση των πιο βαθιών του πιστεύω, της πιο απελπισμένης άρνησης του σύγχρονου του κατεστημένου ο Αριστοφάνης χρησιμοποιεί μόνο άκρως κωμικά μέσα, έτσι και ο σκηνοθέτης των έργων του οφείλει για τις πιο σοβαρές εκκλήσεις και τα πιο αιχμηρά κατηγορητήρια να βρίσκει όπλα μόνο από το κωμικό οπλοστάσιο.

Εξ άλλου, στην «αποκωμικοποίηση» της Λυσιστράτης μπαίνει εμπόδιο η γλώσσα της παράστασης. Η ρητορική ερμηνεία του ρόλου ιδιαίτερα στο φινάλε συγκρούεται στυλιστικά με τη διάλεκτο που υποβάλλει δικούς της κανόνες και τιμωρεί την παραβίασή τους.

«Αποκωμικοποιώντας» το κέντρο ο σκηνοθέτης τοποθετεί το κωμικό στοιχείο στον περίγυρο της παράστασης. Για το χορό επιλέγει το αφηρημένο γκροτέσκο. Οι ημιμάσκες (Μ. Λοΐζου) τηρούν τον απρόσωπο χαρακτήρα του χορού με την ωραία, δυναμική, αληθινά θεατρική μουσική του Σωτήρη Καραγιώργη και την πολύ επιμελημένη διδασκαλία της χορογραφίας από τη Ζέλια και Σόφη Γεωργιάδου, δίνεται σωστή μορφή στον αγώνα των δυο ημιχορίων και επιτυγχάνεται η πυκνή σκηνική δράση και η αίσθηση της πολυκοσμίας του λαϊκού θεάματος. Οι οκτώ σπουδαστές της θεατρικής σχολής του Σατιρικού κατάφεραν να ενταχθούν στο θίασο και ήταν καλοί στα χορευτικά, ευκίνητοι και συγχρονισμέ-

νοι.

Τι γίνεται όμως τη στιγμή που οι μάσκες γκροτέσκου μετατρέπονται σε κωμικά πρόσωπα, ατομικοποιούνται, αποτέμνονται από την απρόσωπη μαζική ευθυμία; Τότε οι ηθοποιοί αναγκάζονται με τη σειρά να κρατήσουν το κωμικό επίπεδο όσο μπορούν ψηλά. Σαν αποτέλεσμα, η κωμική επιφάνεια της παράστασης είναι πολύ άνιση. Σε μερικές περιπτώσεις τα σκαμπανεβάσματα του κωμικού επιπέδου μπορούσαν ν' αποφευχθούν με διαφορετική διανομή. Γιατί μένει στην ουσία αχρησιμοποίητος ο Χάρης Πισίας, ηθοποιός ικανός ν' ανεβάσει τη θερμοκρασία μιας κωμικής παράστασης;

Αναρωτιέμαι αν η επιλεγμένη από το σκηνοθέτη σαν στυλιστική γραμμή της παράστασης, «ευθεία» είναι η πιο συμφέρουσα με τις διαθέσιμες δυνάμεις του θιάσου. Με την εισαγωγή εντονότερου θεατρικού παιχνιδιού θα μπορούσε να ελαφρύνει την προσωπική κωμική ευθύνη του καθενός. Ίσως το στοιχείο του γκροτέσκου μπορούσε να επεκταθεί από το επίπεδο του μασκοφόρου χορού και στο επίπεδο των ακάλυπτων προσώπων. Ίσως ο σκηνοθέτης θα πρέπει να ήταν πιο γενναιόδωρος στο στόλισμα της παράστασης με περισσότερα κωμικά ευρήματα.

Η σκηνοθεσία της πιο απολαυστικής σκηνής του έργου, της σκηνής του Κινησία και της Μυρρίνης κατ' έμένα ήταν υπερβολικά... κυριολεκτική, βασισμένη περισσότερο στο σεξ-απίλ των νεαρών ηθοποιών Νεοκλή Νεοκλέους και Έλενας Χριστοφή παρά στις σκηνοθετικές εφευρέσεις.

Και οι δυο όμως, ήταν ωραίοι και ακόμα μια φορά επαναβεβαιώσαν στο κοινό τις υποσχέσεις τους για ανοδική πορεία στην κυπριακή σκηνή. Το Σατιρικό αυτή τη στιγμή, διαθέτει ζευγάρι νεαρών πρωταγωνιστών, το ταλέντο των οποίων έχει και ρομαντικές και κωμικές πτυχές.

Θα ήταν παράλειψη, τελειώνοντας να μην αναφερθώ στα σκηνικά του Κώστα Καυκαριδής τα οποία χαρακτηρίζονταν και από διαχρονική ελληνικότητα (από την Ακρόπολη στο Πολυτεχνείο) και από την κωμική έκφραση του πολιτικού χαρακτήρα του έργου.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ